

Catherine Scotto

Marokko

Interieur Design Inspiratie

Fotografie

Nicolas Mathéus

TERRA

Marokko Terug naar de bron

Lange tijd had ik me nauwelijks verdiept in Marokko. Dat veranderde toen we wegens de coronapandemie in lockdown in Parijs zaten. Net als mijn voorouders – Spaanse en Italiaanse zeelieden die in de 19de eeuw op de Noord-Afrikaanse kust voeren – liet ik me meevoeren met de stroom. Van dat koloniale verleden restten me vier generaties later niet meer dan een vergeeld fotoalbum, een paar boeken en een bos sleutels die op geen enkele deur meer passen. Ik dook erin, en de liefde voor Marokko was ontloken.

Voordat ik een begin kon maken met dit boek, moest ik eerst een innerlijke reis maken, twee maanden lang, langs platgetreden paden. Maar nadat ik mezelf – inmiddels 40 jaar oud en al enigszins berustend – had doorgegespit, kon ik dan eindelijk, samen met fotograaf Nicolas Mathéus, op weg naar Marokko.

Ter plekke bleek dat dappere avonturiers hard aan het werk zijn om traditionele Marokkaanse vormen en technieken nieuwe inhoud te geven. Zo zijn tuinfreaks erin geslaagd om midden tussen de rotsen en braamstruiken een wonderbaarlijk hof van Eden te creëren. We maakten kennis met het werk van jonge architecten die midden in de woestijn sobere huizen bouwen die zo mooi zijn als paleizen. En we hebben jonge Marokkanen ontmoet die deze aanstekelijke energie hebben overgenomen en zijn teruggekeerd naar de eeuwenoude werkplaatsen waar ze de vaardigheden van hun voorouders hebben hervonden die ze waren kwijtgeraakt.

Er is een Marokkaans spreekwoord dat luidt: 'Hier wordt met de ogen gegeten.' Ik nodig je graag uit om ons te volgen op onze reis en dit nieuwe Marokko te verorberen, een land waar ik te lang niet was geweest en heerlijke ontdekkingen heb gedaan.

Catherine Scotto

Dar D, Jean-François Mura.

NOORD-MAROKKO

De terrassen van Tanger lijken de Spaanse kust op afstand te houden, hoewel die heel dichtbij is. Verder naar het zuiden, langs de Atlantische Oceaan tot aan Asilah 25 km verderop, liggen duizend-en-een verrassingen verborgen.

←
De terrassen van Dar Zero bieden prachtig uitzicht op de kasba, het oudste gedeelte van Tanger. Ze zijn onlangs gerestaureerd en ingericht met originele 'Diamond chairs', een ontwerp uit 1952 van Harry Bertoina voor Knoll.

Bezoekers zijn welkom op de schaduwrijke patio.

DAR ZERO

Dar Zero was in de 17de eeuw de residentie van de Engelse gouverneur van Tanger en daarna een van de meest geliefde resorts van de jetset. In de jaren dertig van de vorige eeuw verbleef fotograaf Cecil Beaton er verschillende keren en de beroemde Amerikaanse binnenhuisarchitect Charles Sévigny huurde het regelmatig – totdat hij het in 2000 kocht, samen met Yves Vidal, de voorzitter van Knoll International France. Nadat Yves was overleden, stond Charles er alleen voor en besloot hij het huis te verkopen aan zijn vrienden Jamie Creel en Marco Scarani. Maar hij bleef er wel wonen, tot aan zijn dood in 2019, 100 jaar oud.

Dar Zero is te vinden in het hoogste en oudste deel van de kasba en beschikt over een prachtige patio, het beginpunt van een raadselachtig labyrint van trappen en terrassen. De huidige eigenaars, Jamie en Marco, reizen heen en weer tussen de Verenigde Staten en Europa. Zij runnen de elegante Art Gallery and Cabinet of Curiosities Creel and Gow in New York. Charles heeft zijn opvolgers met zorg gekozen.

Toen Marco Scarani voor een paar dagen naar Tanger ging om de stand van zaken op te nemen, werd hij door de covid-19-pandemie gedwongen langere tijd in Dar Zero door te brengen. Voor hem een uitstekende gelegenheid om meteen te beginnen met de renovatie van het gebouw, want alle terrassen lekten. De bijzondere decoraties in het historische gedeelte bleven behouden. 'Ik heb alles laten afbreken maar het in de maanden daarna identiek laten nabouwen. Een kolossaal karwei.' De bijgebouwen, die geen natuurlijke lichtinval hadden, zijn uitgebreid. De nieuwbouw is perfect geïntegreerd in de eeuwenoude structuur en beschikt over een lounge, hamam en winter-tuin. De immense terrassen bieden misschien wel het mooiste uitzicht op de kasba (blz. 6-7) en de oude kleurstelling is vervangen door een uitvoering in zwart-wit. Binnen waart nog altijd de geest rond van de oude eigenaar van het huis. Terwijl je er ronddwaalt van het ene naar het andere vertrek, heb je het heerlijke gevoel te vertoeven in een oase van raffinement.

De 'Womb'-stoel die Eero Saarinen in 1948 voor Knoll ontwierp, past perfect in het oriëntalistische decor van de kamer van Marco Scarani.

In de aanbouw van het huis is een blinde kamer omgetoverd in een wintertuin. Via hoge ramen valt vanuit een grote patio licht deze ruimte binnen.

In de keuken zijn het originele mozaïekwerk (*zellige*) en plaveisel behouden gebleven.

→ De terrassen in designuitvoering, met een 'Tulip'-tafeltje en 'Tulip'-krukjes die in 1957 zijn ontworpen door Eero Saarinen voor Knoll. De stoffen van de kussens zijn afkomstig van de fondoeck Chejra in Tanger. (Een fondoeck is een verblijf en opslagruimte voor handelaren.)

LA TANGERINA

Na vier jaar renoveren openden Farida Kanario en haar man Jürgen Leinen in 2005 hun gastenverblijf met tien kamers. Het mooie huis in Arabisch-Andalusische stijl ligt op de vestingmuren van de kasba van Tanger en biedt een van de fraaiste uitzichten op de Straat van Gibraltar en de Spaanse kust.

‘Het huis heeft ons gevonden,’ aldus Farida, terwijl ze terugdenkt aan het krankzinnige verhaal van hun verhuizing. Het echtpaar woonde al vele jaren met hun kinderen in Spanje, maar Jürgen droomde van wonen in Marokko. Farida had vroeger in Tanger gewoond en kende de mindere punten van de stad. Ze stelde drie duidelijke eisen: geen riad, op zichzelf staand en met uitzicht op zee. Na een lange zoektocht kochten ze een piepklein huisje dat ze vervolgens uitbreidden met wat bescheiden naastgelegen gebouwtjes, waaronder een juweeltje van een hamam. Jürgen, werktuigbouwkundig ingenieur, liet de dragende muren staan en ontwierp daarna de ruimtes van wat later La Tangerina werd. De kamers zijn smal en lang, als in traditionele Marokkaanse huizen. Het koppel struinde de hele stad af op zoek naar schuiframen, trapeleuningen en oude deuren van huizen die vanwege de ongebreidelde stedelijke vernieuwing werden gesloopt.

Farida zorgt overal voor en ontvangt haar gasten ‘alsof ze thuis zijn’. De meeste van haar klanten zijn vrienden geworden en hebben hun eigen kamer. De kamer met het terras is favoriet van vaste gast Stella Cadente (zie blz. 97). In 2021 kochten Farida en Jürgen een gebouw op de Place du Grand Socco, die de oude medina scheidt van het nieuwere deel van het stadscentrum. Farida droomt ervan hier een restaurant te openen waar ze kooklessen kan geven. Een nieuwe fase in het verhaal van La Tangerina.

Alle verdiepingen hebben een neokoloniale sfeer. Via een dakraam valt licht op de benedenverdieping, waar zich onder meer de eetzaal, intieme zithoekjes en een traditionele hamam bevinden.

Alle kamers in La Tangerina zijn verschillend. Deze kamer ligt langs een van de koele steegjes van de kasba.

Farida Kanario, de vrouw des huizes..

14

15

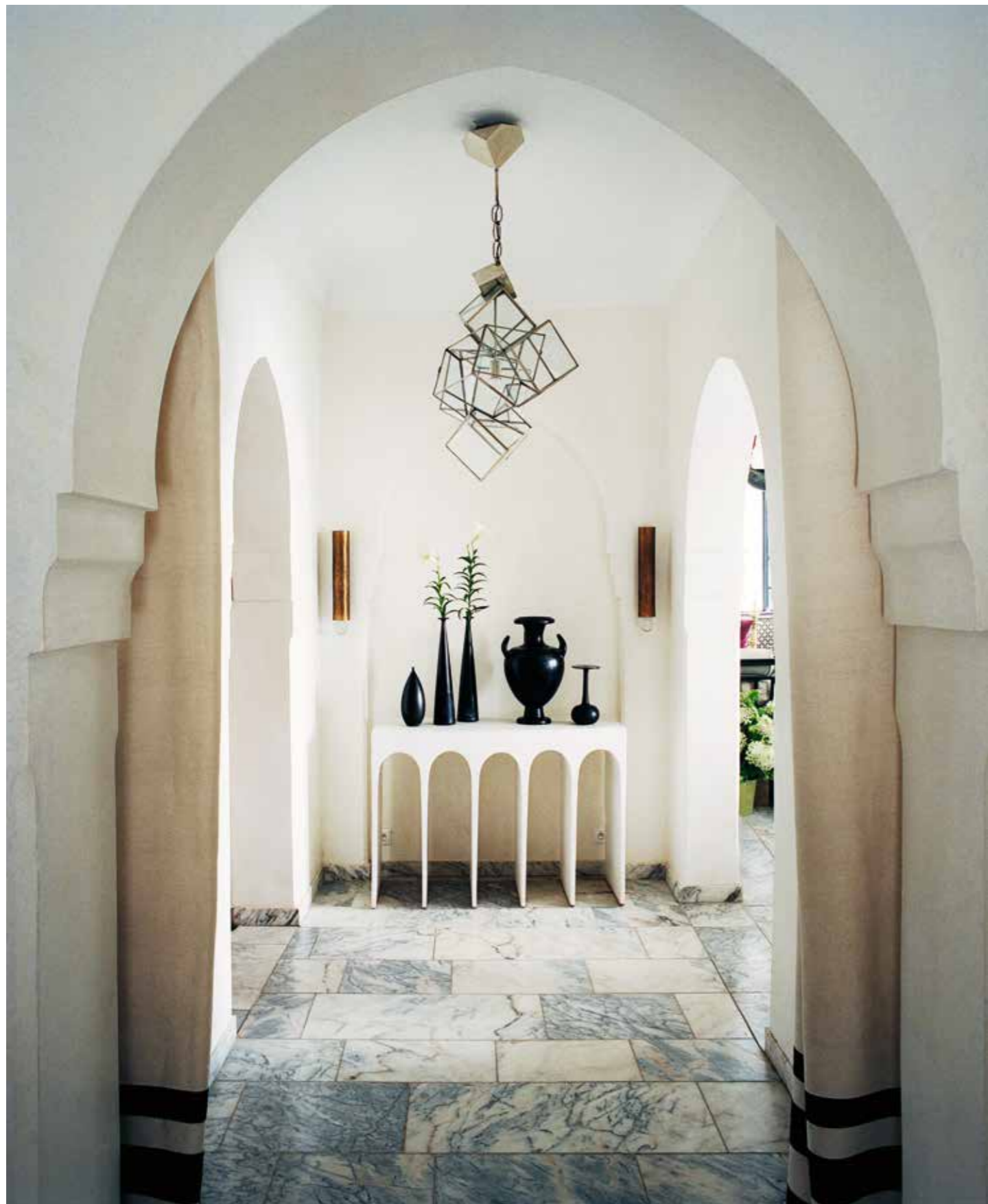

→ Het spectaculaire uitzicht vanaf het terras.

De tafel 'Passage Console' en de kroonluchter, ontworpen door Hervé Van der Straeten, hebben op een natuurlijke manier hun plaats gevonden in dit smetteloze decor in antieke stijl.

DAR BABA

Toen Bruno Frisoni voor het eerst in Tanger kwam, vond hij het maar een lelijke stad. Soms beginnen liefdes zo. Maar deze grote modeontwerper, die zeventien jaar lang de collecties van schoenenfabrikant Roger Vivier ontwierp, bezit een nieuwsgierig gevoel voor schoonheid. In de turbulente, rommelige en stoffige metropool vond hij, verscholen in een van de uithoeken van de kasba, de woning van zijn dromen, boven de onmetelijke blauwe zee, op een steenworp afstand van de vroegere villa van Barbara Hutton.

'Ik werd gegrepen door het uitzicht, maar alles aan het huis moest verbouwd worden,' vertelt hij. 'Ik had een vaag gevoel dat het huis voor mij bestemd was, maar de hoeveelheid werk baarde me wel zorgen. Het enthousiasme van Hervé, die onmiddellijk alle mogelijkheden zag, heeft me overtuigd.'

Dat was in 2003. Bruno pakte dit mooie project dan ook samen op met zijn partner, de ontwerper Hervé Van der Straeten.

De drie eenvoudige gebouwen die boven elkaar tegen de berghelling lagen gestapeld, vormen nu een elegant bouwwerk met trappen. De hoge zwarte vierkante ramen die in alle gevels zijn aangebracht, geïnspireerd op het Casa de Pilatos in Sevilla, bieden uitzicht op het omringende landschap. Het huis is precies het tegenovergestelde van de riads van de medina, die sterk naar binnen gekeerd zijn. 'Ik wilde een zonnig huis, een huis dat op mij leek. Een plek van gemengd bloed, verankerd in de mediterrane cultuur waarin perioden en stijlen in elkaar overlopen, als in het hart van Tanger. Geen gemakkelijke opgave voor Hervé, maar het resultaat mag er zijn.'

Bruno Frisoni verblijft veelvuldig in deze oase van rust. De zeer persoonlijke inrichting die hij eraan heeft gegeven kan worden gelezen als een reis-dagboek. De unieke, door Van der Straeten ontworpen stukken staan naast Syrisch en Marokkaans antiek, en designklassiekers vermengen zich met reissouvenirs die zijn meegebracht uit het Middellandse Zeegebied. De liefde duurt inmiddels al bijna twintig jaar en niemand weet meer dat die zo slecht was begonnen.

De kroonluchter en de twee witte tafeltjes ('Taboulets Capsule', ontworpen van Hervé Van der Straeten) in een van de woonkamers gaan een uitwisseling aan met vintage stoelen en met de vazen van Olivier Gagnère (afkomstig uit de Parijse galerie Édition Limitée).

De grote gele buffetkast uit de jaren zeventig, gevonden in de Paul Smith Gallery in Londen, naast de Tonneau-stoelen uit de jaren vijftig van Pierre Guariche.

Een van de kamers is geïnspireerd op een berbertent. De muren zijn bedekt met Marokkaanse tapijten.

In een van de kleine salons in oosterse stijl herinneren architectonische details en meubelstukken aan de talrijke reizen die de eigenaars hebben gemaakt in het Verre Oosten.

De marmeren badkamer is geïnspireerd op het inlegwerk van een hamam die Bruno en Hervé in Damascus ontdekten.

De mooie kastjes in de met marmere geplaveide keuken worden afgesloten met opengewerkte deurtjes (*moucharabihs*).

De Chinese buffetkast met deuren die zijn bedekt met coromandel-lakwerk past perfect in de kamer. Rond de tafel in Chinese stijl, afkomstig van de Parijse vlooiemarkt Saint-Ouen, staan twee 19de-eeuwse Spaanse stoelen.